

Rariteiten uit het veld

Jaarlijks krijg je als coördinator van het Meetnet Amfibieën uiteenlopende berichten binnen van veldobservaties. De nieuwsbrief is een uitstekend medium om deze berichten te delen met een breder publiek. Sommige onderwerpen zijn nieuw voor de trouwe lezer en sommige onderwerpen zijn al eens eerder in nieuwsbrieven opgenomen. Zo zijn kleurafwijkingen bij soorten een terugkerend onderwerp en de volgende bijdragen zijn hier een mooie aanvulling op.

Maart 2010 ontvingen we een email van Corrie Meijer en Mai Arets van twee oranjegekleurde kleine watersalamander

vrouwtjes. Deze waren gevonden tijdens het overzetten van padden nabij Kerkrade. De ogen zijn rood dus we kunnen stellen dat het om albino's gaat.

In april 2010 kwam er een bericht van leden van de Poelenwerkgroep Eindhoven met twee vreemd gekleurde watersalamanders. De salamanders zaten in een nieuw gegraven water met wit zand als bodem. De vraag rees of de salamanders hun kleur hebben aangepast aan de bodem om niet op te vallen. Bekend is dat amfibieën wel in staat zijn dit te doen, maar deze exemplaren zien er wel heel typisch uit! Je zou denken aan flavistische trekjes (gebrek aan pigment) bij deze salamanders. Bij de kleine watersalamander zeker, maar de Alpenwatersalamander heeft nog wel de fel oranje buik.

Minder vaak wordt het ziektebeeld hydrops, of waterzucht, gemeld uit het veld. Hydrops ontstaat door vochtophoping in de lymfezakken door de volledige of gedeeltelijke uitval van de lymfesharten, die normaal het lymfevocht rondpompen, waardoor onderhuidse zwellingen ontstaan. De ziekte treedt op bij een tekort aan bepaalde voedingsstoffen, het is dus een gebreksziekte. Als oorzaken worden eenzijdig voedsel en kalkgebrek genoemd, ook stress verhoogt de bevattelijkheid.

Kleine watersalamander vrouwtje en een Alpenwatersalamander mannetje. Aangepast aan de lichte bodem van de poel? (Foto's: Trudy Mennen)

Twee albino kleine watersalamanders gevonden tijdens de paddentrek. (Foto's: Mai Arets)

Bruine kikker met hydrops gevonden op de Veluwe (3-4-2008) (Foto: Edo Goverse)

Een Natuurbericht van 13 juni 2010 ging over een kleine watersalamander met deze ziekte. Via onze regiocoördinator Gerrit Kolenbrander ontvingen we in september 2010 twee fraaie foto's van een rare, reeds overleden kikkervis. Hij had de foto's ontvangen van de heer Niphuis uit Vriezenveen die gealarmeerd was door zijn buurman. Het was een groene kikkervis met hydrops en de heer Niphuis heeft het exemplaar gestuurd naar het Zoologisch Museum Amsterdam (nu NCB Naturalis) waar het is opgenomen in de wetenschappelijke collectie. In april 2008 ben ik zelf een bruine kikker tegen gekomen met de aandoening.

Edo Goverse

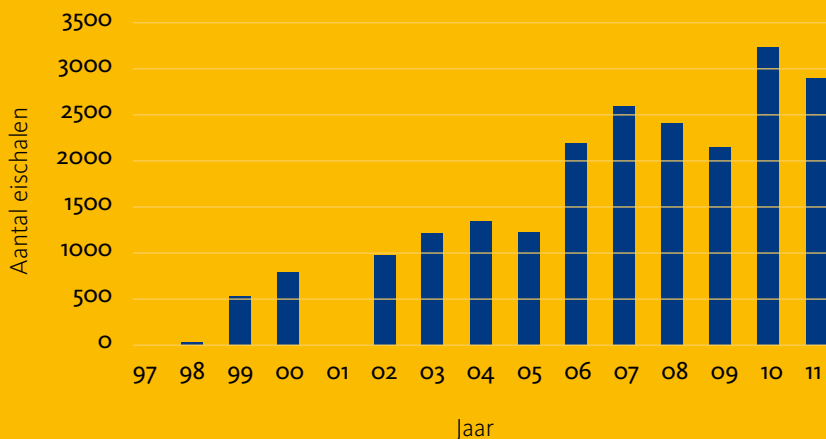
Larv van een groene kikker uit Vriezenveen, gevonden in een tuinvijver (Foto: Johan Niphuis)

Even wat eitjes tellen

In 1997 initieerde de WARD de aanleg van een broeihoop in Veenhuizen, net ten noorden van het Fochteloërveen. Sindsdien wordt deze jaarlijks opnieuw aangelegd en door vrijwilligers op (lege) eischalen gecontroleerd. Deze controle wordt door het Drents Landschap gecoördineerd en vindt plaats op de jaarlijkse Natuurwerkdag, de eerste zaterdag van november. In het eerste jaar werden de eerste tien eieren al geteld. In de jaren daaropvolgend liep het aantal zeer sterk op. Tien jaar na

de start bevatte de broeihoop bijna 2200 eischalen. 2010 bleek het recordjaar te zijn: 3232 eischalen! Een grove schatting maakt duidelijk dat de laatste jaren tussen de 100 en 150 ringslang-vrouwtjes jaarlijks hun eieren in deze ene broeihoop afzetten.

Sibert Hoeksma (Drents Landschap) & Richard Struijk (RAVON)

Aantal eischalen in de periode 1997-2011

In 2011 moesten de mannen uit Zuid-Holland het vuile werk in Veenhuizen opknappen 🐸